

ಕನ್ನಡ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಹೆಚ್ಚೆ ಗುರುತುಗಳು ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಎಚ್.ಎಂ¹ ಮತ್ತು ಡಾ. ಬಿ. ಪ್ರಭುಸ್ವಾಮಿ²

ಪೀಠಿಕೆ

ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಶ್ರೀಮಂತ ಕಾವ್ಯ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಭಾರತೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯವಲಯದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಪ್ರೇರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಕೃತಿ ರಚನೆಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಶಿಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಕೂಡಾ ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯಿಂದ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆಂಬುದು ಸತ್ಯ. ಆರಂಭದಿಂದ ಅಧುನಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಭಾವ ಆಗುವವರೆಗೂ ಈ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಅಂಶಗಳೇ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಸೆಲೆಯಾಗಿತ್ತು. ವೃತ್ತಗಳು, ಕಂದ, ಗದ್ಯ ಇವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ದೇಶೀಯವಾದ ತ್ರಿಪದಿ, ಷಟ್ಪದಿ, ಸಾಂಗತ್ಯ ಮೊದಲಾದ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃಷಿ ಮಾಡುವಾಗಲೂ ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದೆ.

17-18ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಮನ್ವಂತರಗಳು 19ರ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಾರತಕ್ಕೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ನಂತರದ ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕತೆಯಿಂದ ಹೊರಬಂದು ಹೊಸ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡುವಂತಹ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ನಡೆದು ನವೋದಯ, ಪ್ರಗತಿಶೀಲ, ನವ್ಯ, ದಲಿತ-ಬಂಡಾಯ, ಸ್ತ್ರೀ ಸಂವೇದನೆ ಎಂಬ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದವು. ಅದುವರೆಗೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಪರಂಪರೆಯ ನೆಳಲಿನಲ್ಲಿಯೇ ಬೆಳೆದುಬಂದಿದ್ದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಭಾವಗೀತೆ, ಕಾದಂಬರಿ, ಕಾವ್ಯ, ಪ್ರಬಂಧ, ನಾಟಕ, ಕಥೆ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಹೊಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳು ಪರಿಚಯವಾದವು. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ವಿಮರ್ಶೆ ಎಂಬ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಶಿಸ್ತು ಆಗಮಿಸಿ; ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಫಸಲಿನ ಸತ್ವವನ್ನು ಒರೆ ಹಚ್ಚುವ ಕೆಲಸ ನಡೆಯತೊಡಗಿತು.

¹ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ²ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು, ಕನ್ನಡ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ವಿಭಾಗ, ಜೆಎಸ್‌ಎಸ್ ಕಲಾ, ವಾಣಿಜ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಜ್ಞಾನ ಕಾಲೇಜು, ಮೈಸೂರು.

ಶರಣ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಮೀಮಾಂಸೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಚಿಂತನೆಯ ಜೊತೆಗೆ ವಿಮರ್ಶಾ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ತಮ್ಮದೇಯಾದ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿರುವ ಡಾ. ಎಚ್. ತಿಪ್ಪೇರುದ್ರಸ್ವಾಮಿಯವರು ವಿಮರ್ಶೆಯ ತಾತ್ವಿಕ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳಾದ 'ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಮೂಲತತ್ವಗಳು', 'ಕನ್ನಡ ವಿಮರ್ಶೆ ಕವಲು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ', 'ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಮಕಾಲೀನ ವಾಸ್ತವಿಕತೆ' ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಿಮರ್ಶೆಯು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಉಪ ಉತ್ಪನ್ನವೆನ್ನುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅದು ಬೆರೆತು ಬೆಳೆದಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಮರ್ಶೆಯು ಕಂಡುಕೊಂಡ ಸಾಧಕ-ಬಾಧಕಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ 'ಕನ್ನಡ ವಿಮರ್ಶೆ ಕವಲು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ' ಎಂಬ ಉಪನ್ಯಾಸದ ಸಂಕಲನದ ಹೊತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಕುರಿತು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಬೆಂಗಳೂರು ವಿ.ವಿಯು 1978ರಲ್ಲಿ ಆಯೋಜಿಸಿದ್ದ ಪ್ರೊ. ಎಸ್.ಎಸ್. ಮಾಳವಾಡ ದತ್ತಿ ಉಪನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಡಾ. ಎಚ್. ತಿಪ್ಪೇರುದ್ರಸ್ವಾಮಿಯವರು ಮಾಡಿದ 'ಹೆಚ್ಚೆ ಮೂಡಿದ ಹಾದಿ' ಮತ್ತು 'ಜೋಕೆ ತಪ್ಪಿದ ಜಾಡು' ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಷಣಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಅವುಗಳು ಅಂದು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕನ್ನಡ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುತ್ತವೆ. 70-80ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ತಿರುವುಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಸಾಗುತ್ತಿರುವ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಅರಿತು; ಅದಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಸಲಹೆ, ಸೂಚನೆ ನೀಡುತ್ತಾ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಗುರಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗಬೇಕಾದ ಆಶಯವನ್ನು ಸ್ವಾಮಿಯವರು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ವಿಮರ್ಶೆಯು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ, ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದಲೂ ಅದು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೂಪದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. "ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸುಕವಿ ಪ್ರಶಂಸೆ, ಕುಕವಿ ನಿಂದೆಗಳು ಮತ್ತು ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಹೇಳಿಕೆಗಳು ಒಂದು ಸ್ವತಂತ್ರ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸಾಮಗ್ರಿಯಾಗುವಷ್ಟು ವಿಪುಲವಾಗಿವೆ."¹ ಎಂಬ ಮಾತುಗಳು ಆರಂಭದ ಕನ್ನಡ ಕೃತಿಗಳ ವಿವೇಚನೆಯು ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು ಎಂಬ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸುತ್ತವೆ. "ಒಂದು ಕೃತಿಯ ಆಮೂಲಾಗ್ರವಾದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ, ಮೌಲ್ಯಮಾಪನಗಳ ಇಂದಿನ ವಿಮರ್ಶೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದದ್ದು ಆಂಗ್ಲ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ."² ಎಂಬ ಮಾತುಗಳು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಕನ್ನಡ ವಿಮರ್ಶೆ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸುತ್ತವೆ.

ಭಾರತೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಬಂಗಾಳಿ ಮತ್ತು ಮರಾಠಿ ಭಾಷೆಗಳು ಒಳಪಟ್ಟವು. ಅಲ್ಲಿ ಮೊದಮೊದಲಿಗೆ ನಾಟಕ, ಕವಿತೆಗಳ ಅನುವಾದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಅಂತೆಯೇ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕೆರೂರು ವಾಸುದೇವಾಚಾರ್ಯ, ಎಂ.ಎಸ್. ಪುಟ್ಟಣ್ಣ, ಮೊದಲಾದವರು ಈ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆದರು. ಆದರೆ ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ ಅವರು ಸ್ವಲ್ಪ

ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸಿ; ನವೋದಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯೊಂದಿಗೆ ಬರವಣಿಗೆ, ಭಾಷಣಗಳಿಂದ ವಿಮರ್ಶಾ ಕೆಲಸಗಳಿಗೂ ಮುನ್ನುಡಿ ಹಾಡಿದರು ಎಂಬಂತಹ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಸ್ವಾಮಿಯವರು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಟಿ.ಎಸ್. ವೆಂಕಣಯ್ಯ, ಎ.ಆರ್. ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿ, ಡಿ.ವಿ.ಜಿ, ಮಾಸ್ತಿ, ಎಂ.ಆರ್.ಶ್ರೀಯಂತಹ ಮಿತ್ರ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು; ಕುವೆಂಪು, ತೀನಂಶ್ರೀ, ಡಿ.ಎಲ್.ಎನ್, ವೀಸೀ, ಎಸ್.ವಿ. ರಂಗಣ್ಣರಂತಹ ಶಿಷ್ಯಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಪೋಷಿಸಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗೆ ನೆರವಾದುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಆರಂಭದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಜೊತೆಗೆ ವಿಮರ್ಶೆಯು ಬೆಳೆಯಲು ಪ್ರಬುದ್ಧ ಕರ್ಣಾಟಕ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್‌ಪತ್ರಿಕೆ, ಜಯಕರ್ನಾಟಕ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಪಾತ್ರ ಹಿರಿದಾದುದು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. 'ಹೃದಯಂಗಮವಾಗಿದೆ, ಮಧುರ ಪದಪುಂಜರಂಜಿತವಾಗಿದೆ' ಎಂಬಂತಹ ವಿಮರ್ಶೆಗಳು ಹಿಂದಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಾ ತತ್ವಗಳಿಗೆ ಓರೆಹಚ್ಚಿ ನೋಡುವ ಕೃತಿ ಪರಿಶೀಲನೆ ಬೆಳೆಯಿತು. ಈ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಶಾಲೆಗಳಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದವು.³ ಎಂಬ ಸ್ವಾಮಿಯವರ ಮಾತುಗಳು ನವೋದಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಾ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕದಾಯಕವಾಗಿ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖವಾಗಿದ್ದವು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ.

ವಿಮರ್ಶಾ ಮಾರ್ಗ

ತಿಪ್ಪೇರುದ್ರಸ್ವಾಮಿ ಅವರದು ಗಮ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅದು ಬೆಳೆದುಬಂದ ಹಾದಿಯನ್ನು ನವೋದಯ, ಪ್ರಗತಿಶೀಲ, ನವ್ಯ ಎಂಬ ಸಾಹಿತ್ಯ ಘಟ್ಟಗಳಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಪರಿವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ.

ನವೋದಯ ವಿಮರ್ಶೆ

ಪ್ರಾಚೀನ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅದುವರೆಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಆಧುನಿಕ ಕವಿಗಳಿಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಕವಿಗಳನ್ನಿಸಿದ ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ತ್, ಶೆಲ್ಲಿ, ಕೋಲರಿಜ್, ಕೀಟ್ಸ್ ಮೊದಲಾದವರು 19ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ರೊಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದರು ಎಂಬ ಸಂಗತಿ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯಕವಾಗಿ ಬರೆದ ಅವರ ಹೊಸ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ; ಅದನ್ನು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದೊಳಗೆ 20ನೇ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಳೈವಿಸಿಕೊಂಡರು. ನಮ್ಮದೇ ಪರಂಪರೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಉಳಿಸುವ ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಅಂಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಸ್ವಯಂ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ನವೋದಯದ ಸಾಹಿತಿಗಳು ಗ್ರಂಥ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಾಕಿದರು. ಆ ಮೂಲಕ "ನಮ್ಮ ವಿಮರ್ಶೆ ಹಳಗನ್ನಡ ಕೃತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು"⁴ ಈ ಮಾತು ಆರಂಭಿಕ

ವಿಮರ್ಶೆಯ ಹೆಜ್ಜೆಗಳ ಕಡೆಗೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ; ಅವುಗಳಿಗೆ ಬರೆದ ಮುನ್ನುಡಿಯೇ ಆ ಕೃತಿಗಳ ವಿಮರ್ಶೆಯಾಗಿತ್ತು. 'ರನ್ನಕವಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ', 'ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಪ್ರಶಸ್ತಿ' ಆ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬಂದ ಸಾಂಕೇತಿಕ ವಿಮರ್ಶಾ ಗ್ರಂಥಗಳಾಗಿವೆ. ಮಾಸ್ತಿ, ಡಿವಿಜಿ, ಎಆರ್‌ಕೃ, ಕುವೆಂಪು, ಎಸ್.ವಿ. ರಂಗಣ್ಣ, ಬೇಂದ್ರೆ ಇವರು ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಯ ಜೊತೆಗೆ ವಿಮರ್ಶೆಯಲ್ಲೂ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡರು. ಬೆಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಪ್ರಾಚೀನ ಗ್ರಂಥಗಳು ವಿಮರ್ಶೆ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಗ್ರಂಥಗಳೆನ್ನಿಸುತ್ತವೆ.

ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಚಿಂತನೆ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ ಇವೆರಡನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡೇ ಬೆಳೆದುಬಂದ ನವೋದಯ ವಿಮರ್ಶೆಯಲ್ಲಿ ನಿಖರ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನದ ನಿಷ್ಕರ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕಿಂತ ಭಾವುಕ ವಿವರಣೆ, ಉದ್ಗಾರ ಹೆಚ್ಚೆಂದು ಹೇಳಿದ ನವ್ಯ ವಿಮರ್ಶಕರಾದ ಎಂ.ಜಿ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿ; ಸ್ವಾಮಿಯವರು ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪುತ್ತಾರಾದರೂ; ನವೋದಯ ಕಾಲದ ವಿಮರ್ಶಕರು ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳ ಮೌಲ್ಯನಿರ್ಣಯ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಜಯಶೀಲರಾಗಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದ ನವ್ಯರನ್ನು ಟೀಕಿಸಿ, ನವೋದಯ ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನೂ ಓದುಗರ ಸಂಖ್ಯೆಯೇ ಇರದಿದ್ದ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜನರನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಳಿಸುವ ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆಯ ಜ್ಞಾನದ ಅವಿವಿಧ ತರುವ ಉಮೇದು ನವೋದಯ ವಿಮರ್ಶಕರ ಮೇಲೆ ಇದ್ದಿತು. ಪರಂಪರೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳ ಬಗೆಗೆ ಭಕ್ತಿ, ಗೌರವ, ಪ್ರೀತಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡ ನವೋದಯ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಮತ್ತು ನವ್ಯ ವಿಮರ್ಶಕರು ಆದರ್ಶಪರತೆ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮದಲ್ಲಿ ಅದು ತಲೆಮರೆಸಿಕೊಂಡಿತ್ತೆಂದು ಟೀಕಿಸಿರುವುದನ್ನು ಸ್ವಾಮಿಯವರು ಖಂಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿ ತನ್ನ ಕಾಲದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ತನ್ನೊಳಗೆ ಅಂತರ್ಗತ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಅದು ರಚನೆಯಾದ ಕಾಲಘಟ್ಟಕ್ಕೆ ಅದು ಸಮಕಾಲೀನವಾದ ಕೃತಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಕೃತಿಗಳೂ ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದಿಲ್ಲ ಆದ್ದರಿಂದ ಆಯಾಯ ಕೃತಿಯನ್ನು ಆಯಾಯ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿಯೇ ಪರಿವೀಕ್ಷಿಸಿ ಪರಿವೀಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ಸ್ವಾಮಿಯವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. "ಒಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಸತ್ವ ತೀರಿತೆಂದರೆ ಆ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಉತ್ತಮ ಕಾವ್ಯ ಬರುವ ಸಂಭವ ಕಡಿಮೆ ಎಂಬಷ್ಟು ಅರ್ಥವಲ್ಲದೆ, ಆ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಸತ್ವಶಾಲಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ ಅದರಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾದ ಉತ್ತಮ ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಈಗ ಬೆಲೆಯಿಲ್ಲ ಎಂದು ಆರ್ಥವಲ್ಲ"⁵ ಎಂದು ಗೋಕಾಕರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಿಸಿ; ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂದೆ ನವ್ಯ ಸಾಗಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾಗಿಯೂ ಕೂಡಾ ನವ್ಯ ವಿಮರ್ಶಕರು ನವೋದಯದವರನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಸ್ವಾಮಿಯವರು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಳುವಳಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದೇಶದೊಳಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟವು ಜಾಗೃತವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆ ಎರಡೂ ಸಮಕಾಲೀನ ಪ್ರಜ್ಞೆಯೊಂದಿಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಜಾತೀಯತೆ, ದಾರಿದ್ರ್ಯ, ಬಡತನ, ಅಜ್ಞಾನ ಮೊದಲಾದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿದವು. ನವ್ಯರು ನವೋದಯದವರನ್ನು ಪ್ರಕೃತಿ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮದ ಮಂಜಿನಲ್ಲಿ ಮೈಮರೆತರು ಎಂದು ಟೀಕಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಸ್ವಾಮಿಯವರು “ಜೀವನವನ್ನು ಸಮಗ್ರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುವ ಸಾಹಿತಿಗೆ ಸಮಕಾಲೀನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಎಷ್ಟು ಸತ್ಯವೋ ಆಂತರಿಕ ವಿಕಾಸ ಸೌಂದರ್ಯದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳೂ ಅಷ್ಟೇ ಸತ್ಯ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಮಕಾಲೀನ ಪ್ರಜ್ಞೆಯೊಂದೇ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಒರೆಗಲ್ಲಾಗದು.”⁶ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಿಸಿ ಅಂತರಂಗದ ನಿರೀಕ್ಷಣೆಗೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಿಚಾರಗಳು ಪೂರಕವಾದವು. ಇದು ನವೋದಯದಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ವಿಮರ್ಶಕರಲ್ಲೊಬ್ಬರಾದ ನಿರಂಜನರು ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ “ಮನೋರಂಜನೆಯೊಂದೇ, ರಸಿಕತೆಯೊಂದೇ ಸಾಹಿತಿಯ ಲಕ್ಷಣವಲ್ಲ. ಶುದ್ಧ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬುರುಡೆ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ್ದು ಈಗಿನದಲ್ಲ.”⁷ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ನವೋದಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಂದಂತಹ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಅತಿರಂಜಿತೆಯು ಪ್ರಗತಿಶೀಲರು ಈ ಧೋರಣೆ ತಳೆಯಲು ಕಾರಣವಾಗಿದೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನವೋದಯ ವಿಮರ್ಶೆ ಕುರಿತು ನವ್ಯದವರು ಮತ್ತು ಇತರರು ಮಾಡಿರುವ ಟೀಕೆಗಳಿಗೆ ಸ್ವಾಮಿಯವರು ಉತ್ತರ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವಾಮಿಯವರ ಒಲವು-ನಿಲವು ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆ ಎರಡನ್ನೂ ಕುರಿತು ಇದ್ದು. ಸ್ವತಃ ನವೋದಯದ ಮಿತಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರಾದರೂ; ಅದನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುವುದರಡೆಗೆಯೇ ಅವರ ಗಮ್ಯವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ವಿಮರ್ಶೆ

1940 ರಿಂದ 1950ರವರೆಗೆ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆಯ ಕಾಲವಾಗಿದ್ದು; ಈ ಚಳುವಳಿ ಅನಕೃ, ನಿರಂಜನ, ತರಾಸು, ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟೀಮನಿ ಮೊದಲಾದವರಿಂದ ಬೆಳೆದು; ‘ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ರಾಂತಿ’ ಇವರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲಮಂತ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಗದ್ಯವನ್ನು ತಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಧಾನ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು; ಕಾವ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ಗಮನಹರಿಸದೆಯೇ ಕಾದಂಬರಿ, ಸಣ್ಣಕಥೆ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿಯೇ ತಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಿದರು. ಸಾಹಿತಿ ಆತ್ಮೋಲ್ಲಾಸ, ಸ್ವಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಪ್ರಸಾರನಾಗಿರದೇ ದೇಶ ಕಟ್ಟುವ ಶಿಲ್ಪಿಯಾಗಿರುತ್ತಾನೆ; ಅವನ ಮಹಾಯುಧ ಲೇಖನಿ ಎಂದು ಅನಕೃ ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಬ್ರಿಟೀಷರ ದಾಸ್ಯದಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ಪಡೆದ ಮೇಲೆ ದೇಶಾದ್ಯಂತ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಜಾತೀಯತೆ, ಬಡತನ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ತಲೆದೋರಿದ್ದವು. ಈ ಸಂದಿಗ್ಧ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಮುಂದೆ ಇದ್ದಿತು. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಸಾಹಿತ್ಯವು “ನವೋದಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಬಂದಿತು. ನವೋದಯದ ಅತೀತಪ್ರಜ್ಞೆ ಆದರ್ಶವಾದಗಳಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕರಣಗೊಳಿಸುವ ಘೋಷಣೆಯಿಂದಲೇ ಹೊರಟಿತು”⁸ ಆದರ್ಶದ ಚಿತ್ರೀಕರಣಕ್ಕಿಂತ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೇ ಇವರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಗಮ್ಯ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪರಿಚಯದೊಂದಿಗೆ ಫ್ರೆಂಚ್, ಜರ್ಮನ್, ರಷ್ಯನ್ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಸಾಧನೆಗಳು ಇವರಿಗೆ ಪರಿಚಯವಾಗಲಾಗಿ ನವೋದಯದ ಅತಿರಂಜಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನು ಮೌಲ್ಯಸಂಘರ್ಷಣೆಗೆ ಒಳಗು ಮಾಡಿದರು. ಇದು ಹೊಸ ಮೌಲ್ಯಾನ್ವೇಷಣೆಯ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯದೇ ಆದರೂ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಬಹುಮುಖಿತೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲರಾದರು.

ಅನಕೃ ಅವರು ಶನಿಸಂತಾನ, ನಗ್ನಸತ್ಯ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ವೇಶ್ಯಾ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಿತ್ತರಿಸುವ ಬದಲಿಗೆ ವೇಶ್ಯಾವಾಟಿಕೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಳುವಳಿಯ ಪ್ರಧಾನ ಉದ್ದೇಶವೇ ಮರೆಯಾಗಿ ಮತ್ಯಾವುದನ್ನೋ ವಿಜೃಂಭಿಸುವ, ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಚಿಂತನೆಯಿಲ್ಲದ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆ ಎರಡನ್ನೂ ಸ್ವಾಮಿಯವರು ಟೀಕಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾಳಜಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತರಿಸುವ ಆಕಾಂಕ್ಷೆ ಹೊಂದಿದ್ದ ಪ್ರಗತಿಶೀಲರು; ತಮ್ಮ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚಿಸಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಅವರಿಗೇ ಬಂದೊದಗಿತು. “ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಬರಹಗಾರರ ಬದುಕು ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನೇ ಹೆಚ್ಚು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಹೊಟ್ಟೆಪಾಡಿಗಾಗಿ ಹಗಲಿಗೊಂದು ಕೃತಿ, ರಾತ್ರಿಗೊಂದು ಕೃತಿ ಹೆಣೆಯುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಯಿತು. ಸೃಜನಶೀಲತೆ ನರಳಿತು, ವ್ಯಕ್ತಿನಿಷ್ಠ ಅನಿಸಿಕೆ, ಅನುಭವದ ಸರಳೀಕರಣ, ಭಾಷೆಯ ದುಂದುಗಾರಿಕೆ ಮುಂದಾಯಿತು.”⁹ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಎಂಬುದು ಪ್ರಗತಿಶೀಲರಿಗೆ ಸಿಗದ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ವಿಪುಲವಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡರೂ ಸಹಾ ಆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮನ್ನಣೆ ಸಿಗದೇ ಸಮಾಜದಿಂದ ಗೌಣವಾಗತೊಡಗಿತು. ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹೇಗೆ ಒಂದು ಮೈಲಿಗಲ್ಲನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ವಿಫಲವಾಯಿತೋ ಹಾಗೆಯೇ ವಿಮರ್ಶೆಯೂ ಕೂಡ, ಎಂಬುದು ಸ್ವಾಮಿಯವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಆದರೆ ಈ ಪಂಥದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದ ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದಿ ವಿಮರ್ಶೆಯು ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜವಾದಿ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದುದನ್ನು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ.

ನವ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ

1950ರಿಂದೀಚೆಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ಘಟ್ಟವು ತನ್ನೊಂದಿಗೆ ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನೂ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಆ ಮೂಲಕ ಹಿಂದೆಂದೂ ಕಂಡಿರದ ಹೊಸತನವನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆಯೆರಡರಲ್ಲೂ ತಂದಿರಿಸಿತು. ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ನವ್ಯತೆಯನ್ನು ಮೊದಲಿಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದವರು ಗೋಕಾಕರು. ಮುಂದೆ ಅಡಿಗರು 'ಚಂಡಮದ್ದಳೆ' ಕೃತಿಯ ಮೂಲಕ ನವ್ಯಕ್ಕೆ ಅಡಿಪಾಯ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯದಂತೆಯೇ ನವ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆ ಕಂಡು ಬಂದರೂ ನಿರೂಪಣಾ ಶೈಲಿ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಗೋಕಾಕರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅಡಿಗ, ಕುರ್ತಕೋಟಿ, ರಾಮಚಮದ್ರಶರ್ಮ, ಯು.ಆರ್. ಅನಂತಮೂರ್ತಿ, ಎಂ.ಜಿ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಮೊದಲಾದವರು ನವ್ಯ ವಿಮರ್ಶಾ ಪಂಥವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಬೆಳೆಸುತ್ತಾರೆ.

19ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾದ ರೊಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಹಿಂದಿನ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ಧೋರಣೆ ಹೊಂದಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಅಭಿರುಚಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿತು. ಅಂತೆಯೇ 20ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಎಲಿಯಟ್, ಎಜ್ರಾಪೌಂಡ್, ಏಟ್ಸ್ ಮೊದಲಾದವರು ರೊಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದರು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ ಸಹಾ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿಯೇ "ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ತೀವ್ರ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಂದ ನವ್ಯಕಾವ್ಯ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಹೊಸ ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿತು. ರೂಢಿಗತವಾಗಿದ್ದ ಹಳೆಯ ಜಾಡಿನಿಂದ ಸಿಡಿದುನಿಂತ ಈ ಮಾರ್ಗ ತನ್ನ ನೂತನತೆಯಿಂದ ತರುಣ ಜನಾಂಗವನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿತು. ನವೋದಯದವರ ಶ್ರೀಮದ್‌ಗಾಂಭೀರ್ಯ, ಪ್ರಗತಿಶೀಲರ ಅತಿರಂಜಿತ ಆಕ್ರೋಶ ಎರಡೂ ಅತಿಯಾಗಿ ಅಂತರವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಅಭಿಪ್ರೇಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹೊಸ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ನವ್ಯರ ಬೌದ್ಧಿಕ ಸಾಧನೆ ಹೊಸ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ತೆರೆದು ತೋರಿಸಿದುದಲ್ಲದೆ ಅವರನ್ನು ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡಿತು."¹⁰ ನವೋದಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಗತಿಶೀಲರ ಈ ಮಿತಿಗಳನ್ನೇ ಅವಕಾಶವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ನವ್ಯರು ವಿಮರ್ಶೆಗೆ ಹೊಸತನವನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟರು. ಈ ಹಿಂದೆ ವಿವರಣೆ, ಪರಿಚಯ, ಪ್ರಶಂಸೆಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದ ವಿಮರ್ಶೆ ಈಗ ಕೃತಿನಿಷ್ಠವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತೆಂದು ನವ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನು ಸ್ವಾಮಿಯವರು ಶ್ಲಾಘಿಸುವುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾದುದು. ಆದರೆ ಮುಂದೆ ನವ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನು ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ವಿಮರ್ಶೆಯಂತೆಯೇ ತರಾಟೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ನವ್ಯರು ತಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಕಾಲೀನ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರಾದರೂ; ಅವರ ಸಂಕುಚಿತ ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ವ್ಯಕ್ತಿಗತವಾದ ಅನುಭವಗಳನ್ನೇ ಸಾರ್ವತ್ರೀಕರಣಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿ ಅದನ್ನೇ ಪೂರ್ಣಸತ್ಯವೆಂದು ಬಿಂಬಿಸಲು ಮುಂದಾದರು. ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅನುಭವಗಳು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಅನುಭವವಾಗಲಾರವು ಎಂಬುದನ್ನು

ಅರಿಯದೆ ಸ್ವಪ್ರಶಂಸೆಗೆ ತೊಡಗಿದ ಇವರ ಧೋರಣೆಯಿಂದಲೇ ನವ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆ ತೂಕ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿತೆಂದು ಸ್ವಾಮಿ ಅವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ. “ಪರಂಪರೆಯ ಸಾರವನ್ನು ಆದಷ್ಟು ಒಳಗೊಂಡೇ ನವ್ಯಕಾವ್ಯ ಭವಿಷ್ಯದತ್ತ ಕೈ ಚಾಚಿ ಬಯಸುತ್ತದೆ.”¹¹ ಎಂದು ಅಡಿಗರು ಹೇಳುತ್ತಾರಾದರೂ ಪರಂಪರೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅವಗಣನೆಗೆ ಒಳಗುಮಾಡಿ; ನಮ್ಮದೇ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ತಿರುಳಿಲ್ಲದ್ದು ಎಂದು ಕರೆದ ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಅಂಶಗಳನ್ನೇ ಮೇಲೆ ಮಾಡಿ ಹೇಳುವ ಸ್ವಸಮರ್ಥನೆಯ ಬೌದ್ಧಿಕ ಚಮತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ನವ್ಯರು ಒಳಗಾದುದು ವಿಮರ್ಶೆಯ ವಿಸಂಗತಿ ಎಂದು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. “ಜಗತ್ತಿನ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಸಂಕೀರ್ಣತೆಯನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿಯುವುದು ನವ್ಯರಿಂದ ಮಾತ್ರವೇ ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿಮರ್ಶೆ ಆ ಸಂಕೀರ್ಣತೆಯ ಅಂಚನ್ನೂ ಮುಟ್ಟದಿರುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನೂ ಮೇಲೆತ್ತಿ ಅವುಗಳು ಹೊರಲಾಗದಿರುವ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ತಲೆಗೆ ಕಟ್ಟುವುದು ಅಬ್ಬರದ ಪ್ರಚಾರವಾಗುತ್ತದೆ.”¹² ನವ್ಯರು ತಮ್ಮ ಕಾಲದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಔನ್ನತ್ಯೀಕರಿಸಿ ಇತರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಅವಗಣನೆಗೆ ಒಳಗು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದು ವಿಮರ್ಶಾ ಧೋರಣೆಗೆ ಮಾಡಿದ ಅಪಮಾನ ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ.

ನವ್ಯರು ಕಾವ್ಯದ ವಸ್ತು, ಸಂವೇದನೆ, ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ತಂತ್ರ, ಭಾಷೆಗೆ ಮಹತ್ವವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಆ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಿದಾಗ, ಇವರ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯು ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಬದಲಿಗೆ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅನಿಸಿಕೆಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ನಲುಗುತ್ತವೆ. ಪ್ರಗತಿಶೀಲರಲ್ಲಿ ಆವೇಶರಹಿತ ಸರಳೀಕೃತ ಕೃತಕ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಂದರೆ; ನವ್ಯರಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಅತಿರೇಕದಿಂದ ಬಣ್ಣಗೊಡುತ್ತವೆ ಎಂದು ಎರಡೂ ಪಂಥಗಳನ್ನು ಸ್ವಾಮಿಯವರು ಟೀಕಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನದೇಯಾದ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ನವ್ಯತೆ ಈಗ ಟಿಸಿಲೊಡೆದು ನವ್ಯ ಹಾಗೂ ಅತಿನವ್ಯ ಎಂಬ ಎರಡು ಪ್ರಕಾರಗಳಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ ಎಂದು ಸ್ವತಃ ಗೋಕಾಕರೇ ಆತಂಕ ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ ನವೋದಯದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿರುವ ಹೊಸದಾದ ಯಾವ ಜೀವನದೃಷ್ಟಿಯೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೆಂಬ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಗೋಕಾಕರು ಬರುತ್ತಾರೆ. “ಯಾವುದೇ ಸಾಹಿತಿ, ವಿಮರ್ಶಕ ತಾನು ಕಂಡುಕೊಂಡ ಮಾರ್ಗವೊಂದೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು ಹಠಹಿಡಿಯುವುದಿಲ್ಲ, ತನ್ನ ತಾತ್ವಿಕ ನಿಲುವೇನೇ ಇರಲಿ, ಉಳಿದವರ ತಾತ್ವಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯೊಡನೆ ಶುದ್ಧ ದೃಷ್ಟಿಯ ವಿಮರ್ಶಕ ತಾಕಲಾಡುವುದಿಲ್ಲ.”¹³ ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಇಂಥದ್ದೇ ವಸ್ತು ಇರಬೇಕು, ಹೀಗೆಯೇ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ನಿಯಮವನ್ನು ತಳ್ಳಿಹಾಕಿ, ಯಾವುದೇ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಂಧಶ್ರದ್ಧೆ ಮತ್ತು ಮೌಢ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಬಾರದು; ಹಾಗೆ ಮೂಲಭೂತ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಬಾರದು ಎಂದು

ಗೋಕಾಕರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವಾಮಿಯವರು ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿ ನವೋದಯದ ಸತ್ವವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಎಲಿಯಟ್ನ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತಾ ಬಂದ ನವ್ಯರು ವೈಯಕ್ತಿಕ ತುರ್ತಿನಿಂದಲೇ ಸಮಾಜ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮತ್ತು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅನುಭವ ಶೋಧನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒತ್ತನ್ನು ನೀಡುವುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಿಂತನೆ ಬರದೇ ಸ್ವೋಪಜ್ಞತೆಯ ಬಯಕೆಯೇ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಂದಂತಹ ನಿರಂಜನರು “ನವ್ಯ ಕಾವ್ಯದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಕವಿತೆಯನ್ನು ಚಕ್ರಬಂಧ ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ಮಟ್ಟಕ್ಕಿಳಿಸುವ ಒಂದು ಯತ್ನ ಈಗ ಆಗುತ್ತಿದೆ.”¹⁴ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಕೇಶವಶರ್ಮ ಅವರು ನವ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯವು ತನ್ನ ಕ್ಲಿಷ್ಟತೆಯಿಂದ ಏಕಾಕಿತನದಿಂದ ನಿಲ್ಲುವಂತೆಯೇ ವಿಮರ್ಶೆಯೂ ಕೂಡಾ ಏಕಾಕಿತನದಲ್ಲೇ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ.

ವಿಮರ್ಶೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಆಗಲೀ, ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಆಗಲಿ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಸಾರ್ಥಕವಾಗಿ ದುಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಧೋರಣೆ ನವ್ಯರದು. ಶೋಧಕ ಭಾಷೆ ಹೊಸ ಹೊಸ ಅಲಂಕಾರಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಮೂಲಕ ಈ ಹಿಂದೆ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರದ ಹೊಸತನವನ್ನು ತಂದ ಕೀರ್ತಿ ನವ್ಯರಿಗೇ ಸಲ್ಲಬೇಕು. ಮುಂದೆ ಬರಬರುತ್ತಾ ‘ಪದ್ಯಕ್ಕೆ ಗದ್ಯದ ಸತ್ವವನ್ನು ಇಂಜೆಕ್ಟ್ ಮಾಡಬೇಕು’ ಎಂಬಂತಹ ಹಲವು ಪ್ರತಿಮಾತ್ಮಕ ಪದಗಳನ್ನು ತಂದು, ಕೃತಿ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಸ್ತು ಮತ್ತು ರೂಪಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆ ನೀಡಿದುದರಿಂದ ಕೃತಿಗೆ ಬೆಲೆಗಟ್ಟುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಹಿನ್ನಡೆಯಾಗುವುದನ್ನು ತಿಳಿಸಲು ಸ್ವಾಮಿಯವರು ಜಿ.ಎಸ್ ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ಅವರು ನವ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತಾರೆ. “ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ, ಬರುತ್ತಿರುವ ಎಷ್ಟೋ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಅಲ್ಲಿನ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಭಾಷೆ ಯಾವ ಭಾಷೆಯ ಜಾಯಮಾನದಿಂದ ಸಂಭವಿಸಿದ್ದೋ ಹೇಳಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಪ್ಪಿ-ತಪ್ಪಿ ಕೂಡಾ ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಪದಗಳಾಗಲೀ ಭಾವನೆಗಳಾಗಲೀ ಕಾಣಿಸದ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಗೊಂದಲದ ಗರಡೀಮನೆಯ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಪಟ್ಟುಗಳಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಆ ಬರವಣಿಗೆ... ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯದೋ ಎರವಲು ತಂದ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ, ತಮ್ಮದಲ್ಲದ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ತಮ್ಮದೆಂಬಂತೆ ಹೇಳುವ ಈ ಆಭಿನಯ ಶೈಲಿಯ ಅನಾಥ ಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿವಂತ ವಿಮರ್ಶಕರು ಪಾರಾಗುವತನಕ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ವಿಮರ್ಶೆ ಬೆಳೆಯಲಾರದು.”¹⁵ ಈ ಮಾತುಗಳು ನವ್ಯ ವಿಮರ್ಶಕರ ಭಾಷೆ ಗ್ರಹಿಕೆಗೆ ಕ್ಲಿಷ್ಟಕರವಾಗಿದ್ದು; ಎರವಲು ತಂದ ಸರಕಾಗಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಾಬೀತು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ನವ್ಯರ ಕಾವ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗದೇ ಉಳಿದವು ಈ ಕ್ಲಿಷ್ಟತೆಯನ್ನೇ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆ ಎಂಬ ಭ್ರಮೆಯೊಂದಿಗೆ ನವ್ಯರು ತೇಲಿದರು ಎಂದು ಮುಂದಿನ ವಿಮರ್ಶಕರು ಟೀಕಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆ ಎರಡರಲ್ಲೂ ತಮ್ಮದೇ ಪರಿಭಾಷೆಯನ್ನು ಸೃಜಿಸಿದ ನವ್ಯರು ನವೋದಯದವರು ಬಳಸಿದ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಕೆಲವು ಪದಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿ ಟೀಕಿಸುತ್ತಾರೆ. “ರಸಾನುಭವ, ರಸಾನುಭೂತಿ, ರಸಯೋಗ, ರಸ ನಿಷ್ಪತ್ತಿ, ರಮಣೀಯ, ರುದ್ರಮನೋಹರ, ಬಂಧ, ನಾದ, ಲಯ, ಶೈಲಿನಿರೂಪಣೆ, ಅದ್ಭುತ, ಅನಿರ್ವಚನೀಯ, ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ, ಎಂಥ ಶೈಲಿ, ಎಂಥ ವಿನ್ಯಾಸ ಇಂಥ ಜಾರ್ಗನ್ನುಗಳು, ಉದ್ಗಾರಗಳು ಸಿದ್ಧಭಾಷೆಯ ಭಂಡಾರದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿವೆ.”¹⁶ ಈ ಪದಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸಹ ದಿನಬಳಕೆಯ ಭಾಷೆಯಂತೆ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಇವೆ; ಬದಲಾವಣೆಗಾಗಿಯೇ ನವ್ಯರು ತಂದಂತಹ ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡು, ವೈಯಕ್ತಿಕ ಜರೂರು, ತೆರೆದುಕೊಂಡು ಬಿಡು, ಬಿಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳು, ಕಾಳಜಿ, ಬೋಳೆ, ಸವಾಲು, ತೆಕ್ಕೆಗೊಗ್ಗು, ದುಡಿಸಿಕೊಳ್ಳು, ಒಡ್ಡಿಕೊಳ್ಳು, ಬೈಪ್ರಾಡಕ್ಟ್, ಮೇಜರ್, ಮೈನರ್, ಅರ್ಚೆನ್, ಈ ರೀತಿಯ ಅನೇಕ ಪದಗಳು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಜಟಿಲವಾಗಿದ್ದು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ದುಸ್ಸಾಧ್ಯವಾಗಿವೆ ಎಂದು ಸ್ವಾಮಿಯವರು ಆಕ್ಷೇಪಿಸಿ; ನವೋದಯ ವಿಮರ್ಶಕರ ರೀತಿ ಸರಳ ರೀತಿಯ ಪರಿಭಾಷೆಯನ್ನು ವಿಮರ್ಶೆಯಲ್ಲಿ ತರದೇ ಕಠಿಣ ಮತ್ತು ಕ್ಲಿಷ್ಟವನ್ನು ತಂದಿರಿಸಿ ನವ್ಯರು ಸೋಲುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಸ್ವಾಮಿಯವರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕವಲು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ

ನವೋದಯದವರ ಸತ್ವ ತೀರಿತೆಂದು ಆರಂಭವಾದ ನವ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆಯು ಸತ್ವರಹಿತವಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಸ್ವಾಮಿಯವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ನವ್ಯರು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆ ಎರಡನ್ನೂ ನಿರ್ವಹಿಸಿ ಹೊಸತನವನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತಂದವರಾದರೂ ಈ ನಾಡಿನ ಪರಂಪರೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಅವಗಣನೆಗೆ ಒಳಗು ಮಾಡಿದರು ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಭೌದ್ಧಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತು ಕೃತಿ ರಚಿಸಿದುದು ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ನಿಲುಕದಂತಾಯಿತು ಎಂದು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಪರಂಪರೆಯ ಸತ್ವವನ್ನು ತನ್ನ ಸಾಹಿತ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡ ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಜರಿಯುವುದೇ ನವ್ಯರ ಕಾಯಕವಾಗಿತ್ತು. ಸ್ವಾಮಿಯವರು ಗುರುತಿಸುವ ಅಂಶಗಳು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೇ ನವ್ಯರ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಧೋರಣೆಯ ಬಗೆಗೆ ಸ್ವತಃ ನವ್ಯ ಸಾಹಿತಿಗಳ ವಿರೋಧಾಭಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. “ನವ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿ ಕೇಂದ್ರಿತವಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ತನ್ನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅರಿವನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಮಟ್ಟಮುಟ್ಟಿತು. ಜಾತಿಪದ್ಧತಿ, ಸ್ತ್ರೀ ಅಸಮಾನತೆ, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ಮೊದಲಾದ ಸನಾತನ ಧರ್ಮದ ಭಯಂಕರ ನ್ಯೂನತೆಗಳನ್ನು ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಸರಿಸಿ ವೈದಿಕ ಪರಂಪರೆಯೇ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪರಂಪರೆ ಎಂದು ಅಪವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡಲು ಶುರುವಾಗಿತ್ತು. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆ ಎಂದರೆ ವೈದಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ವಿರುದ್ಧ ನಡೆದ ಮತ್ತು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ನಿರಂತರ ಹೋರಾಟ ಎನ್ನುವ ಸತ್ಯ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿರುಚುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನವ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ

ಉದ್ದಾಮ ಬರಹಗಾರರಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಸಂಪೂರ್ಣ ಅವೈದಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಬಂದ ನನಗೆ ಜ್ಞಾಜಲ್ಮಮಾನ ಪ್ರತಿಮೆಗಳೆಂದು ಹೊಗಳುತ್ತಿದ್ದ ಇವರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಮಹತ್ವೂ ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲೇ ಆಸಕ್ತಿ ನಶಿಸತೊಡಗಿತು.”¹⁷ ಎಂದು ತೇಜಸ್ವಿಯವರು ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳು ನವ್ಯರು ಪರಂಪರೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆದುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವನ್ನು ಅನಾವರಣ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಮುಂದುವರಿದು “ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ನವ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ತೆಗೆದು ಹೊಸ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ನಾವು ಅನ್ವೇಷಿಸಬೇಕಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಹೊಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಸಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲವಲ್ಲ ಅಥವಾ ಹೊಸ ಪಂಥ ಒಂದರ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾಗಬೇಕೆಂಬ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯೂ ಅಲ್ಲ. ಕಳೆದ ಹದಿನೈದು ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ನವ್ಯ ಸಾಹಿತಿಗಳು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಸಿಸಿದ ಅಪ್ರಮಾಣಿಕತೆ, ವಿಮರ್ಶೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ಪುಠಾರಿ ರಾಜಕಾರಣ, ಅನುಭವ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕುಗ್ಗಿಸಿದುದು ಇವೆಲ್ಲಾ ಈ ಮಾರ್ಗದ ಬರಹಗಾರರಿಗೆ ಹಿಡಿದ ಶನಿಗಳಾಗಿವೆ.”¹⁸ ಎಂಬ ಮಾತುಗಳು ನವ್ಯರ ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನು ಕುರಿತಾದ ಇವರ ಕಟು ಧೋರಣೆ; ಇನ್ನಿತರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆದ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅನಾವರಣ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಅಂತೆಯೇ ನವ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ ಕುರಿತು ಸ್ವಾಮಿಯವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿಗೆ ಈ ಮೇಲಿನ ಮಾತುಗಳು ಪೂರಕವಾಗಿವೆ.

ನವ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆ-ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ ಜೀವನ ವಿಮುಖವಾದುದು, ಪ್ರಗತಿ ವಿರೋಧಿಯಾದುದು ಎಂದು ದಲಿತ ಬಂಡಾಯ/ನವೋತ್ತರ ವಿಮರ್ಶಕರೆಲ್ಲರೂ ಅಭಿಪ್ರಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ. “ನವ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಪ್ರತಿಮೆ, ಸಂಕೇತಗಳು ವಿಚಾರಗಳ ಕುರಿತು ಅನಗತ್ಯ ಬಳಕೆಯಿಂದ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ ಕಠಿಣವಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಓದುಗರಿಂದ ದೂರ ಸರಿಯುವಂತೆ ಆಯಿತು. ಇದರಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಅಧ್ಯಾಪಕರ ಪಾತ್ರ ಪ್ರಮುಖವೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗಿದೆ.”¹⁹ ಈ ವಿರೋಧಗಳು ನವ್ಯರ ದೌರ್ಬಲ್ಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತವೆ. ಎಸ್.ಎಲ್. ಭೈರಪ್ಪ ಅವರು ನವ್ಯ ವಿಮರ್ಶಕರು ಒಳ ಒಪ್ಪಂದವೇರ್ಪಟ್ಟಂತೆ ನವ್ಯ ಕೃತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಉತ್ಸಾಹಿಲ ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದು ಕನ್ನಡ ವಿಮರ್ಶೆಯ ನೆಲೆ ಬೆಲೆ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ತಮ್ಮ ಸಮಾಲೋಕನ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಡಾ. ಎಚ್. ತಿಪ್ಪೇರುದ್ರಸ್ವಾಮಿಯವರು ಕನ್ನಡ ವಿಮರ್ಶೆ ಕವಲು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ವಿಷಯ ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡಿರುವ ಈ ಸಂಗತಿಗಳು ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಮತ್ತು ಅವರ ವಿಮರ್ಶಾ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುವ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಪರಂಪರೆಯ ಬಗೆಗಿನ ಅವರ ಗೌರವ ಭಾವನೆಯನ್ನೂ; ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿನಯರೂಪದ ವಿಮರ್ಶಾ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರಗತಿಶೀಲರ ಮಿತಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅದು

ಏರಬಹುದಾಗಿದ್ದ ಎತ್ತರವನ್ನೂ ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಂತರದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದ ನವ್ಯ ಚಳುವಳಿಯು ತನ್ನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಕೃತಿನಿಷ್ಠ ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರುವುದರ ಮೂಲಕ ಭಾಷೆ, ತಂತ್ರ, ಪ್ರತಿಮೆ, ಶೈಲಿ, ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ವಿನೂತನ ಪ್ರಯೋಗಶೀಲತೆಯನ್ನು ತಂದರೆಂದು ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತಾರಾದರೂ, ನವ್ಯರು ಮೊದಲು ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಗಾಳಿಗೆ ತೂರಿ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಅವಗಣನೆಗೆ ಒಳಗು ಮಾಡಿದುದು, ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆದುದಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರಿಂದ ಪಡೆದ ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನೇ ಔನ್ನತ್ಯೀಕರಿಸಿ ಈ ನೆಲಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿ, ತಮ್ಮ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅನುಭವಗಳನ್ನೇ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿರಿಸಿ ಅದನ್ನೇ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕರಣಗೊಳಿಸುವ ಅವರ ಧೋರಣೆ ಸ್ವಾಮಿ ಅವರಿಗೆ ಸರಿಕಾಣಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಸಮಕಾಲೀನ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕವಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಿಸಿ ಆ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಎತ್ತರಕ್ಕೇರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಡೆದುದು ವಿಮರ್ಶಾ ಶಿಸ್ತಿಗೆ ವಿರೋಧವಾದುದಾಗಿತ್ತು. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸಮಗ್ರ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಂಡು ಸ್ವಾಮಿಯವರು ಈ ಕೃತಿಯ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ನವ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನೂ, ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನು ಟೀಕೆಗೆ ಒಳಗು ಮಾಡುತ್ತಾ, ಪರಂಪರೆಯ ಸತ್ವವನ್ನು ಅರಗಿಸಿಕೊಂಡು ಸಮಕಾಲೀನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಗತಿಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸುವ ನವೋದಯದವರ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಧೋರಣೆಯೇ ಸರಿ ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಸ್ವಾಮಿಯವರ ಕವಲುದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡವಿಮರ್ಶೆ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದ ಎನ್.ಎಸ್. ತಾರಾನಾಥ ಅವರು “ನಿಜವಾಗಿ ಇದೊಂದು ದಿಟ್ಟತನದ ಪುಸ್ತಕ. ನೀತಿನಿಷ್ಠೆ, ಮೌಲ್ಯ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆ ವಿಮರ್ಶೆಗೆ ಅವಶ್ಯವೆಂಬುದಷ್ಟೇ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ನಿಲುವು. ನವೋದಯದ ಅನಂತರದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಹಾಗೂ ವಿಮರ್ಶನ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳ ಮೇಲೆ ಅವರಿಗೆ ತೃಪ್ತಿ, ಸಮಾಧಾನಗಳಿಲ್ಲ. ನೇರ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಹೇಳಿ ಅಡ್ಡಹಾದಿಯ ವಿಮರ್ಶೆ, ಸರಿಯಾದ ಹಾದಿ ಹಿಡಿಯಬೇಕೆಂದು ಅವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ವಿಮರ್ಶೆಯಲ್ಲಿ ಅತಿರೇಕ ಹೋಗಿ, ಅರ್ಥಪೂರ್ಣತೆ ಇರಬೇಕು ಎಂಬುದು ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕಳಕಳಿ.”²⁰ ಎಂದು ಸ್ವಾಮಿಯವರ ವಿಮರ್ಶಾ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕವಲು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತೊಂದು ಮನ್ವಂತರಕ್ಕೆ ತನ್ನನ್ನು ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಿಸಿ “ಒಂದೊಂದು ತಲೆಮಾರು ವಿಮರ್ಶೆಯ ಹೊಸ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಎಲಿಯಟ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಈಗ ಮನಗಾಣುತ್ತೇವೆ. ಈ ಒಂದು ತಲೆಮಾರಿನ ನವ್ಯಕೃತಿಗಳ ಪುನರ್ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ನಡೆಯಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯ ಈಗ ಒದಗಿದೆ. ಅದು ಮುಂದಿನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ದಿಕ್ಕುಚಿಯೂ ಆಗುವಂತೆ ಸತ್ವಶಾಲಿಯೂ ಆಗಬೇಕಿದೆ. ವೈಯಕ್ತಿಕ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ, ಅಹಂನಿಷ್ಠೆ ಕೇವಲ ಬೌದ್ಧಿಕ ಚಮತ್ಕಾರ ಜಾಣತನಗಳು ಹಿಂದಾಗಿ,

ಸಮಾಜನಿಷ್ಠವಾದ ಅನ್ವೇಷಣೆಯಾಗಿ ವಿಮರ್ಶೆ ಮೇಲೇಳಬೇಕಿದೆ.”²¹ ಎಂದು ಸ್ವಾಮಿಯವರು ವಿಮರ್ಶೆಯ ಮುಂದಿನ ಹಾದಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದಾದ ನಂತರ ದಲಿತ ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಯು ಬೆಳೆದು ಬಂದಿದ್ದು ಅದರಲ್ಲಿ ಬಂಡಾಯವು ಪ್ರಗತಿಶೀಲರ ಮುಂದುವರಿದ ರೂಪದಂತೆಯೂ ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ. ದಲಿತ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಬಗೆಗೂ ಕೆಲವು ಸಲಹೆಯನ್ನು ಸ್ವಾಮಿಯವರು ನೊಂದವರ ನೋವು ನೋಯದವರೆತ್ತ ಬಲ್ಲರು ಎಂಬುದು ಸತ್ಯವಾಗಿದೆ ಆದರೆ ಇಕ್ರಲಾ, ವದೀಲಾ ಎಂಬಂತಹ ಧೋರಣೆಯಲ್ಲಿ ಆವೇಶಭರಿತರಾಗಿ ಬರೆಯುವುದಕ್ಕಿಂತ ಸಮಾಧಾನದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಉಪಸಂಹಾರ

ಇದುವರೆವಿಗೆ ನವೋದಯ, ಪ್ರಗತಿಶೀಲ, ನವ್ಯ, ದಲಿತ-ಬಂಡಾಯ, ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ವಿಮರ್ಶೆ ಎಂಬ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಚೌಕಟ್ಟಿನಡಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಕನ್ನಡ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಇತ್ತೀಚಿನ ಒಲವುಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಯಾವುದೇ ನಿರ್ದಿಷ್ಟತೆಗೆ ಒಳಗಾಗದೇ ಸಮಗ್ರತೆಯನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಚಿಂತಿಸಿ; ಮರುಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡುವ ಆಸಕ್ತಿ ಇತ್ತೀಚಿನ ವಿಮರ್ಶೆಗಿದೆ. ಅಲಕ್ಷಿತ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಅಧ್ಯಯನ, ಪ್ರಾಚೀನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಪುನರ್ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ, ಆನುಭಾವಿಕ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ಪುನರ್ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡುವಂತಹ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಇತ್ತೀಚೆಗಿನ ವಿಮರ್ಶೆ ಮುಖ ಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕೊನೆ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

1. ಶೈಲಜ ಎಚ್.ಟಿ. (ಸಂ). (2018). ವಿಮರ್ಶಾ ಸಾಹಿತ್ಯ-1 ತಾತ್ವಿಕ ವಿಮರ್ಶೆ. (ಡಾ.ಎಚ್. ತಿಪ್ಪೇರುದ್ರಸ್ವಾಮಿ ಸಮಗ್ರಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾಲೆ 9), ಭಾರತೀ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು. ಪು.ಸಂ 296
2. ಮೇಲಿನದೇ, ಪು.ಸಂ 297
3. ಮೇಲಿನದೇ, ಪು.ಸಂ 298
4. ಮೇಲಿನದೇ, ಪು.ಸಂ 301
5. ಮೇಲಿನದೇ, ಪು.ಸಂ 311
6. ಮೇಲಿನದೇ, ಪು.ಸಂ 319
7. ನಿರಂಜನ. (1945). ಬುದ್ಧಿ, ಭಾವ, ಬದುಕು. (ಹೊಸ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಪ್ರಸವದ ಕಡೆಗೆ). ಡಿ.ವಿ.ಕೆ ಮೂರ್ತಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು. ಪು.ಸಂ 18,
8. ಪೂರ್ವೋಕ್ತ 1 ಪು.ಸಂ 303

9. ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾಜು ಚಿ. (2006). : ಸುವರ್ಣ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ: ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಳುವಳಿ. ದಂಡಪ್ಪ, ಎಚ್. ಬಿ.ಎನ್. ಸುಮಿತ್ರಾಬಾಯಿ. (ಸಂ) ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ ಬೆಂಗಳೂರು, ಪು.ಸಂ 108.
10. ಪೂರ್ವೋಕ್ತ 1, ಪು.ಸಂ 308-309
11. ಮೇಲಿನದೆ, ಪು.ಸಂ 317
12. ಮೇಲಿನದೆ, ಪು.ಸಂ 323
13. ಗೋಕಾಕ್. (2019). ನವ್ಯತೆಯ ಪುರೋಗಾಮಿತ್ವ. ಅಭಿನವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು.
14. ಪೂರ್ವೋಕ್ತ 7, ಪು.ಸಂ 43
15. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ಜಿ.ಎಸ್. (2019) ಸಮಗ್ರ ಗದ್ಯ-2, (ವಿಮರ್ಶೆ ಮತ್ತು ಕಾಲಾತೀತ ಸ್ಥಿತಿ.) ಪ್ರಿಯದರ್ಶಿನಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು.
16. ರಂಗನಾಥರಾವ್ ಜಿ.ಎನ್. (1975) . ಹೊಸ ತಿರುವು. ಅಕ್ಷರ ಪ್ರಕಾಶನ, ಸಾಗರ.
17. ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರ ತೇಜಸ್ವಿ. (2010). ವಿಮರ್ಶೆಯ ವಿಮರ್ಶೆ ಲಂಕೇಶ್ ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಉತ್ತರ: ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಾಶನ, ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು. ಪು.ಸಂ 117
18. ಮೇಲಿನದೇ, ಹೊಸ ದಿಗಂತದಡೆಗೆ (ಲೇ) ಪು.ಸಂ 12
19. ಗಿರಡ್ಡಿ ಗೋವಿಂದರಾಜ್. (1973). ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ವಿಮರ್ಶೆ (ಮುನ್ನುಡಿ). ಕೃತಿ: ಅಬಚೂರಿನ ಫೋಸ್ಫೋರಿಸ್, ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು.
20. ತಾರಾನಾಥ ಎನ್.ಎಸ್. (2008). ಎಚ್. ಶಿಪ್ಪೇರುದ್ರಸ್ವಾಮಿ. ಪ್ರಧಾನ್ ಗುರುದತ್ತ (ಸಂ), ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು. ಪು.ಸಂ 74.
21. ಪೂರ್ವೋಕ್ತ 1, ಪು.ಸಂ 361-62